

SKALNÍK PETR ŠEDESÁTNÍK (*5. 7. 1945 v Praze)

Po maturitě (1962) nastoupil přímo do druhého ročníku afrikanistiky na FFUK v Praze (1962–1963) a tehdy jsme se, my afrikanisté, také poprvé setkali s jeho aktivní (i aktivistickou) povahou. Po roce studia v Celetné ulici, kdy dohnal i všechny zkoušky za první ročník, odejel studovat stejný obor do Sovětského svazu, na Leningradskou universitu (1963–1967). Zde studoval u profesora Olderogga a během prázdnin se pod vedením profesora Potapova účastnil výzkumu v Tuvinské ASR na Altaji (1966). Z tohoto výzkumu přivezl Náprstkovu muzeu reprezentativní sbírku dokumentující materiální kulturu Tuvinců, která dodnes čeká na zpracování či vystavení. Po návratu do Československa získal roku 1968 titul PhDr a začal působit na katedře orientalistiky FFUK v Praze (1967–1971). Pro svou angažovanost v době Pražského jara 1968 musel v normalizačním období Filosofickou fakultu UK opustit. V letech 1971–1976 působil na katedře národopisu v Bratislavě, kde položil základy antropologické knihovny. Pobyt na Slovensku využil i k výzkumu v obcích Vyšná a Nižná Šuňava, který zatím zúročil v několika článcích. Během bratislavského pobytu se tak připravoval na obhajobu kandidátské práce, kterou ale mohl obhájit až po roce 1990. Z normalizovaného Československa odešel i s manželkou na začátku léta (v době třetího) a to „balkánskou cestou“ – před Rumunsko. V následujících patnácti letech jsme se o jeho osudech dozvídali jen z dopisů a občas také od jeho maminky. Po odchodu z Československa přednášel v le-

tech 1976–1981 na Universitě v Leidenu (Nizozemí); v tomto období prováděl také terénní výzkum u kmene Nanumba v Ghaně a další průzkum uskutečnil v jihoamerické Guayaně. Pod vedením profesora Henry Claessena se podílel na přípravě dvou sborníků věnovaných problematice vzniku státu a to „The Early State“ (1978) a „The Study of the State“ (1981). Se znalostí „východoevropské“ badatelské obce se zasloužil o zapojení řady kolegů ze socialistického tábora do těchto projektů, které měly zásadní význam pro další studium státních systémů. Z Nizozemí přešel do Jižní Afriky, kde od roku 1983 přednášel etnografii a afrikanistiku na Universitě v Kapském Městě (JAR). Zde v letech 1984–1986 studoval politologii (získal hodnost B.A.) a pokračoval ve výzkumech u Nanumbů. Do Náprstkova muzea zaslal z tohoto terénu menší sbírku a vlastní výzkumy zúročil v několika článcích. Kromě toho uskutečnil i výzkum ve vinařské oblasti Kapska, ze kterého vytěžil článek vysvětlující, proč se mu výzkum nezdařil. Během jihoafrického pobytu se také intenzivně zabýval problematikou státní národnostní politiky; výsledkem bylo porovnání národnostní politiky vlád Jižní Afriky a Sovětského svazu. V roce 1988 prováděl výzkumy v Lesothu a na Nové Guiney. V říjnu 1989 jsme se po patnácti letech poprvé zase sešli v Zimbabwe a po týdnu jsme se loučili s tím, že se uvidíme zase za patnáct let. Pak ale „čas oponou trhnul“ a náš jubilant se v prosinci téhož roku objevil v Praze. V Československu a v následném Česku žije a působí dodnes. Po návratu do Čech využil svoje jihoafrické zkušenosti v článku o dějinách jihoafrické etnologie a sociální antropologie a ve srovnávacím článku o demokratizačních pro-

cesech v Jižní Africe a v České republice. Po návratu do vlasti obhájil roku 1991 na Filosofické fakultě UK, v rámci rehabilitace, kandidátskou práci „Dynamics of Early State Development in the Voltaic Area“ (rukopis z roku 1973) a začal přednášet na afrikanistice FFUK. V letech 1992 až 1996 načas přerušil akademickou dráhu a jako vyslanec zastupoval Českou republiku v Libanonu. Odvedl zde velký kus dobré práce a byl vyznamenán vysokým libanonským vyznamenáním; je škoda, že odpovědní činitelé ministerstva zahraničních věcí ho neuznali za hodna stát se trvalým členem českého diplomatického sboru. Po tomto diplomatickém intermezzu se vrátil na FFUK v Praze a nadále se podílel na výchově budoucích afrikanistů. Od svého návratu do Československa usiloval o založení oboru sociální antropologie, pro což nebyly na FFUK podmínky a proto přešel na Přírodovědeckou fakultu UK, kde ale také neuspěl. Svoji pozornost tedy přesunul na Pardubickou universitu, kde se na konci devadesátých let zakládala nová katedra antropologie a tam působí dodnes. V době svého pardubického působení připravil několik mezinárodních konferencí a zahájil také rozsáhlý týmový výzkum v obci Dolní Roveň. Je to vlastně revizní výzkum lokality, která byla těsně před II. světovou válkou zkoumána sociologem Karlem Gallou. V obci zřídil výzkumnou základnu a své první výzkumné zkušenosti zde získala řada studentů pardubické univerzity. Dva zatím vydané sborníky „Dolní Roveň: Poločas výzkumu“ (2004) a „Sociální antropologie obce Dolní Roveň“ (2005), které oba editoval, spíše naznačují možnosti tohoto výzkumu než že by přinášely zajímavé výsledky a tak se na závěrečnou monografii musíme jen těšit.

V posledních letech uskutečnil i další výzkumy, např. na Madeiře, který byl věnovaný identitě místních obyvatel – nyní provádí revizní výzkum v jedné slezské obci (Polsko). V posledních letech také editoval několik sborníků – např. „Anthropology of Europe. Teaching and Research“ (2005) či „Studying Peoples in the People’s Democracies. Socialist Era Anthropology in East Europe“ (2005, spolu s Chrisem Hannem a Mihály Sárkány) zaměřených na dějiny a současný stav antropologického bádání ve Střední Evropě. Bohatá a náročná činnost editora sborníků mu ale patrně brání v sepsání byť jen jediné vlastní monografie. Jinak se dále zaměřuje se na problematiku raných států, tj. na jejich vznik, vývojová stádia a přetrvávání. V poslední době, ve spolupráci s kolegy z Univerzity v Bayreuthu, se také věnuje problematice instituce afrického náčelnictví. Společně s profesorem Jiřím Musilem pak posledních deset let organizuje Gellnerovský seminář, který našel útočiště v sídle New Yorkské university na Starém Městě Pražském a kde odeznělo mnoho zajímavých přednášek. Významně se také angažuje v Evropské asociaci sociálních antropologů a v Asociaci antropologických a etnologických věd. Přejme mu zdraví, pohodu a dostatek energie do dalších let.

Josef Kandert

SKONČILO STOLETÍ UMĚNÍ, NASTÁVÁ STOLETÍ...

(krátká zpráva o 51. Biennale di Venezia – 2005)

Po počátečním úžasu, že konečně může být přítomen události, o které mnoho čtel